

Halfjaarverslag

Maatschappelijk verantwoord
beleggen 2016

INLEIDING

Pensioenfonds Vervoer vindt het belangrijk beleggen op een maatschappelijk verantwoorde manier in te richten. Het fundament van het beleid op gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen bestaat uit vijf pijlers. Ieder half jaar brengt Pensioenfonds Vervoer verslag uit van de ontwikkelingen rondom de beleidspijlers en de stappen die zijn gezet in de verdere ontwikkeling van het verantwoord beleggingsbeleid.

Ontwikkelingen rondom het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid van Pensioenfonds Vervoer

Pensioenfonds Vervoer heeft begin 2016 besloten om periodiek maatschappelijke thema's te kiezen waar extra nadruk op gelegd gaat worden. De thema's die het Algemeen Bestuur voor de komende periode heeft gedefinieerd zijn werknemersrechten, beloningsbeleid en de reductie van de CO₂-uitstoot van de aandelenportefeuille.

Dit heeft ertoe geleid dat in het eerste halfjaar van 2016 Pensioenfonds Vervoer onderzoek heeft laten verrichten naar de CO₂-uitstoot van bedrijven waarvan het fonds aandelen heeft. Het fonds is bezig met onderzoek naar mogelijkheden hoe deze uitstoot teruggebracht kan worden door aanpassing van de beleggingsstrategie. In het tweede halfjaar van 2016 zal deze strategie verder uitgewerkt worden. Naar verwachting zal dit in de loop van 2017 tot beleggingsvoorstellen leiden waardoor een significante CO₂-uitstootreductie ten opzichte van de nulmeting kan worden bereikt.

Pensioenfonds Vervoer vindt het belangrijk om zich als betrokken aandeelhouder op te stellen. Dat betekent onder meer dat het fonds stemt op aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waar het mede-eigenaar van is. Als aandelen uitgeleend zijn (wat af en toe gebeurt) kunnen we niet stemmen. Het kunnen stemmen is met name belangrijk als het pensioenfonds het niet eens is met het stemadvies van het bestuur van een onderneming. Dit is regelmatig het geval bij Japanse bedrijven. Het bestuur van pensioenfonds Vervoer heeft daarom besloten om stukken in Japan in de periode rondom aandeelhoudersvergaderingen niet meer uit te lenen om zo maximaal gebruik te kunnen maken van het stemrecht.

Pensioenfonds Vervoer heeft in het eerste halfjaar van 2016 aanvullend beleid op het gebied van massaschadeclaims vastgesteld. Hierdoor worden beslissingen om wel of niet aan een massaschadeclaim deel te nemen niet meer op een ad hoc basis genomen, maar conform een vastgestelde procedure. Dit stelt het fonds in staat om op een efficiënte manier over deelname aan massaclaims te beslissen.

Ontwikkelingen binnen de pijlers:

- **Doelinvesteringsen**

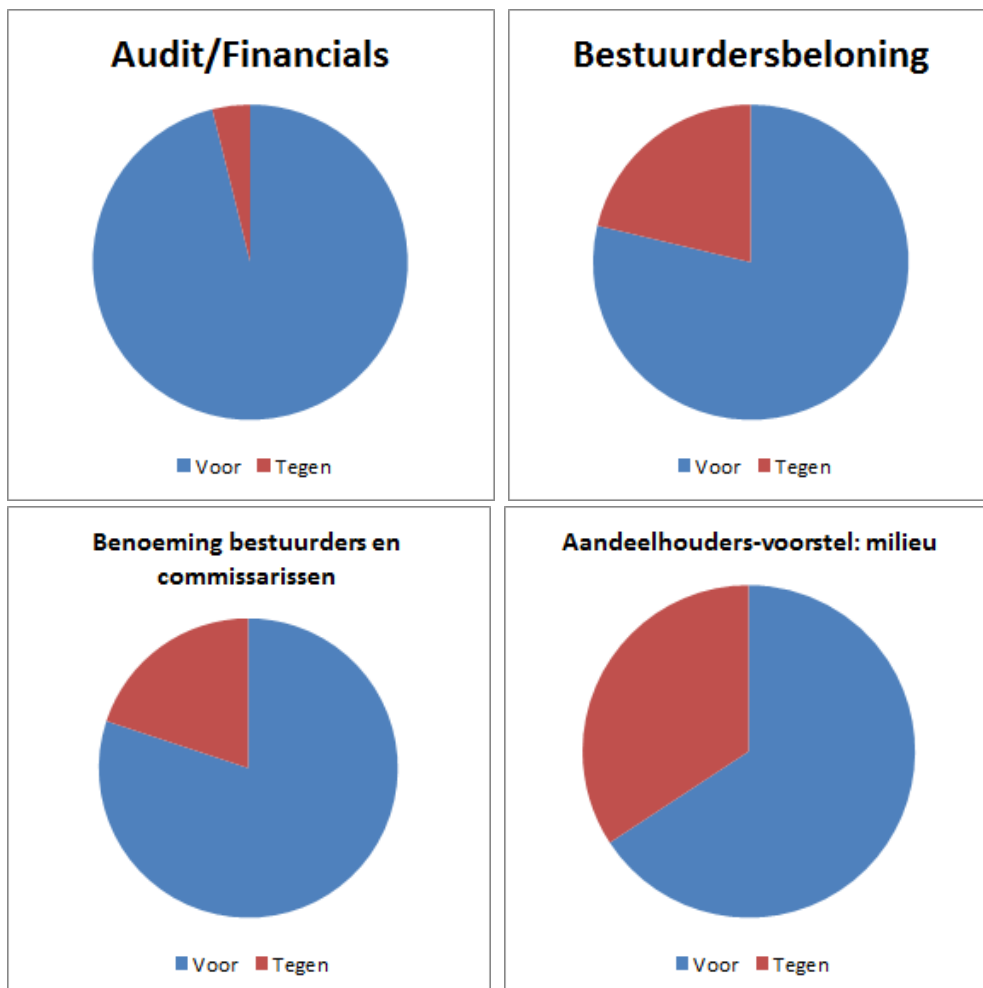
In 2015 heeft Pensioenfonds Vervoer besloten te beleggen in het Actiam-FMO SME fonds. Dit fonds verstrekt leningen aan banken in ontwikkelingslanden. Met dat geld kunnen die banken zelf weer kleinere leningen verstrekken aan lokale MKB-bedrijven. De beleggingen worden geleidelijk opgebouwd. In 2015 is gestart met het beleggen in dit fonds. In het eerste halfjaar van 2016 is aanvullend een bedrag van ruim € 1,5 miljoen belegd. De investering van pensioenfonds Vervoer in deze belegging bedroeg einde van het tweede kwartaal 2016 ruim € 37 miljoen. Hiermee draagt Pensioenfonds Vervoer bij aan het vergroten van de

werkgelegenheid en daarmee de welvaartsontwikkeling in deze landen. Waar mogelijk worden de leningen ook ingezet om het gebruik en de productie van duurzame energie in deze landen te stimuleren.

- **Stemmen**

In het eerste halfjaar van 2016 heeft pensioenfonds Vervoer 33.294 stemmen uitgebracht op 2.754 aandeelhoudersvergaderingen.

Bij agendapunten van het management konden voorstellen met betrekking tot de vaststelling van jaarcijfers en audits in 95% van de gevallen op een positieve stem van Pensioenfonds Vervoer rekenen. Daarentegen heeft het fonds bij voorstellen met betrekking tot bestuurdersbeloning in ruim 21% van de gevallen tegen gestemd, omdat we vonden dat de voorgestelde beloning niet passend was. Bij benoeming van bestuurders en commissarissen heeft Pensioenfonds Vervoer bij 19% van de voorstellen tegengestemd. Voorstellen van aandeelhouders op milieugebied konden vaak op bijval van pensioenfonds Vervoer rekenen: in 66% van de gevallen werd vóór gestemd.

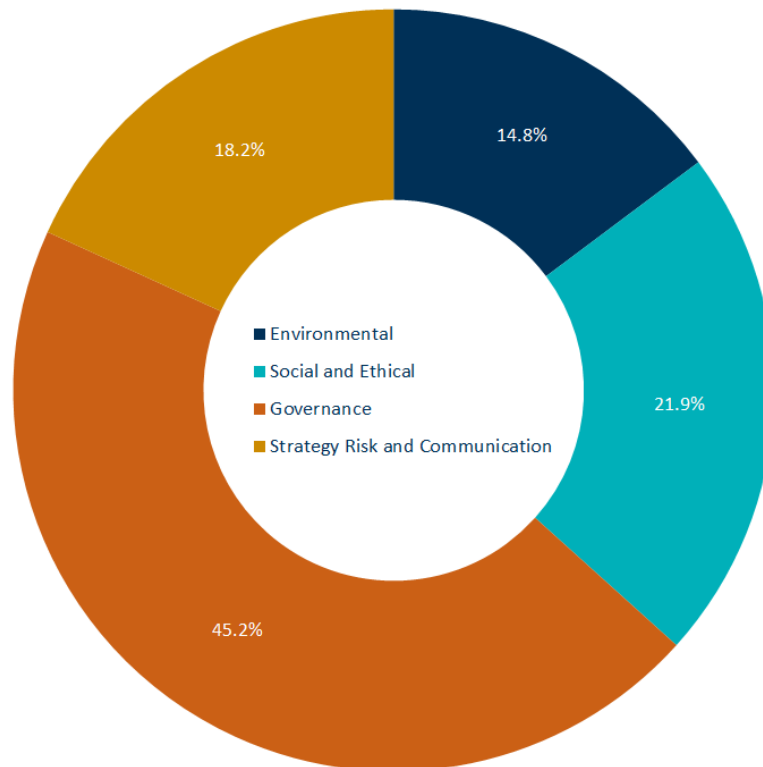

- **Engagement**

Engagement richtte zich van oorsprong met name op de dialoog van aandeelhouders met ondernemingen over de strategie van het bedrijf. De afgelopen jaren gaan aandeelhouders

steeds vaker de dialoog aan over andere onderwerpen (namelijk Milieu, Sociale factoren en Goed bestuur – gezamenlijk: ESG). Hermes EOSi voert namens (onder anderen) Pensioenfonds Vervoer de dialoog met ondernemingen wereldwijd. Zij nemen strategie-, risico- en communicatieonderwerpen mee in hun gesprekken met bedrijven indien er ESG-onderwerpen spelen.

In het eerste half jaar heeft Hermes met 306 bedrijven uit de portefeuille een dialoog gevoerd. Wereldwijd zag de verdeling van onderwerpen waarover gesproken is er als volgt uit:

Vooraf op milieugebied heeft Hermes veel succes gehad. Meerdere grote bedrijven, waaronder Chevron, Anglo American en Rio Tinto hebben in de afgelopen maanden toegezegd actie te ondernemen omtrent klimaatverandering en hebben hiervoor concrete doelen afgesproken met hun aandeelhouders.

▪ Uitsluitingen

In de eerste helft van 2016 heeft Pensioenfonds Vervoer één bedrijf nieuw op de uitsluitingenlijst gezet, Johnson & Johnson. De reden voor uitsluiting is terugkerende problematiek rondom veiligheid van gebruik van medische hulpmiddelen van dit bedrijf (wat heeft geleid tot schending van de mensenrechten).

Eén bedrijf op de uitsluitingenlijst is door fusie van naam veranderd: Het voormalige Singapore Technologies Engineering heet nu S&T Holdings Co., Ltd. Dit bedrijf is uitgesloten vanwege de betrokkenheid bij productie van clusterbom.

Zes bedrijven zijn verwijderd van de uitsluitingen en toegevoegd aan groep bedrijven waarin we kunnen beleggen. Tussen haakjes staat de reden die toen voor uitsluiting zorgde genoemd. Het gaat hier om Glencore Xtrata (schending van de mensenrechten en milieuverontreiniging), News Corp. (corruptie), Posco (schending van de mensenrechten en milieuverontreiniging), Sterlite Industries (milieuverontreiniging), Vedanta Resources (milieuverontreiniging) en Wal-mart de Mexico SAB De CV (corruptie).